

80. ▶ VASZARY JÁNOS (1867-1939)

Pávákat etető fiú, 1901

Olaj, fa, 60x39 cm
Jelezve balra lent: Vaszary J. 901

Kezdő ár: 10 000 000 Ft / 32 258 EUR
Becsérték: 15 000 000 – 20 000 000 Ft
Estimated value: 48 387 – 64 516 EUR

1. Vaszary János festés közben, 1900 archív fotó, MNG Adattár
2. Puvis de Chavannes: Halászfű magántulajdon
3. Hans von Marées: Narancsot szedő ifjú, 1873-1878, Nationalgalerie, Berlin.

AUKCIONÁLVA:

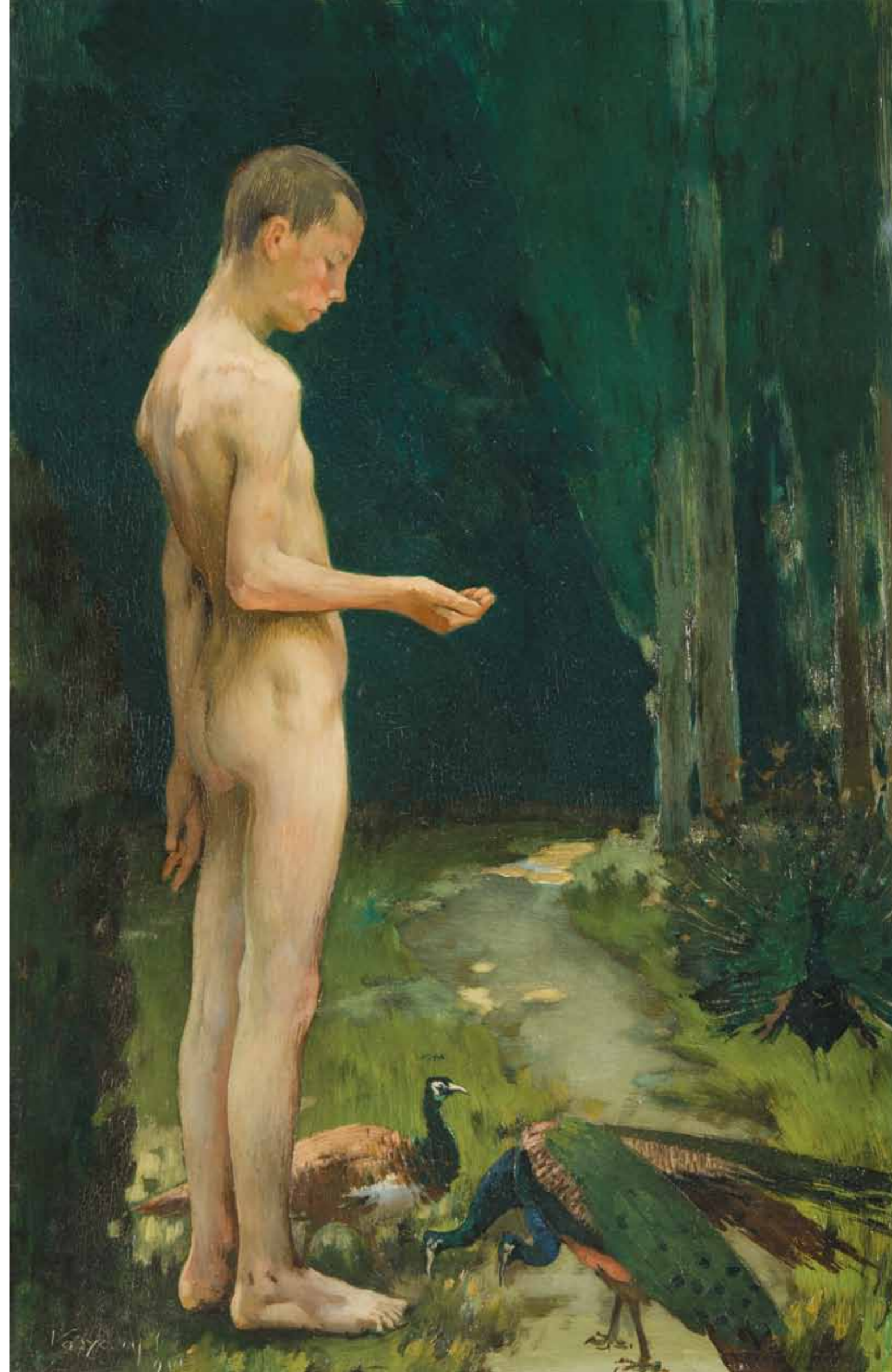
- ▶ MIRT (Művészi Interieurök R.-T.) első művészi aukciója, Budapest, Városligeti fasor 18/a. 1917. március 1-3. (katalógus: 13. Pávás fiú címen)
- ▶ A Magyar Királyi Postatakarékpénztár LXV. aukciója, 1933. március 2. (katalógus: 871. Pávákat etető fiú címen)

KIÁLLÍTVÁ:

- ▶ Antik Enteriőr, Műcsarnok, Budapest, 2006.
- ▶ Vaszary János gyűjteményes kiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007. október 18 – 2008. február 10. katalógus: 29.

REPRODUKÁLVA:

- ▶ Árverési Közlöny, XIV/1. rendkívüli szám, 1933. február (X. tábla)
- ▶ Haulisch Lenke: Vaszary János. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1978. (16. ff. kép)
- ▶ Magyar Művészeti Fórum, 1999/1. 10.
- ▶ Modern magyar festészet 1892-1919. Szerk. Kieselbach Tamás, Budapest, 2003. 27. kép
- ▶ Art-Press, 2006. május - június, címlapon
- ▶ Pleszniv Edit: Vaszary János. MNG- Kossuth Kiadó, Budapest, 2007. 12. kép
- ▶ Vaszary János gyűjteményes kiállítása. Kiállítási katalógus, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007. 178.

1906 elején Lázár Béla művészettörténész látogatást tett Vaszary János műtermében. A művész ekkor Fadrusz János szobrász egykori budapesti villájában lakott a Naphegyen. Minden készen állt addigi legnagyobb, gyűjteményes kiállítására, a képek szállításra előkészítve sorakoztak és Vaszary szívesen beszélt róluk a történéznek. A pályakezdő évek termése után az első főművek kerültek sorra, a *Bizánci Madonna* (1897), az *Aranykor* (1898), valamint az *Ádám és Éva* (1900). „Kerestem a finom intencziókat, főleg a hideg harmóniákat. Ez időben minden áttétel nálam, fényhatásokat kerestem, nem színhatást. De már akkor is gondot fordítottam a kézírás eredetiségére. A kézírás önállóságára sajnós, nálunk nem fordítanak ügyet, s nem is méltányolják. Pedig a művészeti kvalitásoknak ez az egyik legfontosabbika.” – emlékezett erre az időszakra a művész. Tehát ezekkel a műveivel kapcsolatban nem szimbólumokról, nem jelképekről és a látható valóság mögötti filozófikus tartalmakról tett említést, hanem fényekről, árnyékokról, hideg színharmóniakról és az eredetiségről, az egyedi stílus fontosságáról beszélt. Ebben az időszakban született a most aukcióra kerülő, pávákat etető fiút ábrázoló alkotása is. A festmény születését követően először 1917-ben bukkant fel nyilvánosan, amikor *Pávás fiú* címen szerepelt egy rövid életű aukciósház kínálatában. Vele együtt aukcionálták a *Leány paradicsommal* című Vaszary-képet is, mely ma *Kislány paradicsomos kosárral* (1895) címen közismert. Ez utóbbi festmény eredetileg a *Szeptember* címet viselte, mely nemcsak arra világít rá, hogy milyen kevéssé tiszteljük egy művész eredeti címadásait, de arra is, hogy már a művek születésétől eltelt bő másfél évtized is elég volt ahhoz, hogy az eredeti címek elkopjanak és az újak teljesen más jelentéstartalmakkal ruházzák fel a műveket. Ezért gondolom, hogy a ma *Pávákat etető fiú* címen ismert remekmű eredeti elnevezése egészen más lehetett.

A pávás fiúval többen is foglalkoztak az elmúlt évtizedekben. A rejtélyes alkotást próbálták megfejteni a magyar népművészetben és népköltészetben egyaránt elterjedt, összetett szimbolikus tartalmakkal telített páva segítségével, felmerült Puvis de Chavannes klasszicizáló pannóinak hatása és még Ady Endre költészete is, de megnyugtató megoldás nem született. Az igazi kulcsot, azaz a művész valódi szándékát, a kép megalkotásának igazi mozgatóját vagy a képpel kapcsolatos nyilatkozat, vagy ennek hiányában, a mű eredeti címe adhatná meg. A fiatal, teljesen ruhátlan, pávákat etető fiú borzongatóan hűvös, kékeszöld, zafíros fényben úszó, földöntúli tájban jelenik meg. Egyik párdarabja a jelenleg lappangó és csak fekete-fehér reprodukción ismert *Forrásnál* (1895) valamint *A tavasz visszatérése* (1899) című, szintén hideg színharmóniakban tartott, meztelenül kitarukló leányt ábrázoló festmény. Ha a reggeli verőfényben fürdő vidám nőalak, eredeti címe szerint a tavasz, vagyis a természet újjászületésének allegóriája, akkor a holdvilágnál várakozó komoly fiú vajon melyik természeti erő szimbolikus kifejezője?

A kép eredeti címe és így konkrét témája egyelőre ismeretlen. Feltevésem szerint a mű szerepelt az 1906-os gyűjteményes tárlaton, de egyelőre más képcím alatt rejtőzködik. És mindez még csak egy a művet övező rejtélyek sorában.

A képről szóló híradások szerint a pávás fiút ábrázoló festmény egy valódi titokmágnes. Az első világháborút követően, először 1933-ban bukkant fel a budapesti Postatakarékpénztár egymást követő három árverésén, majd ismét eltűnt a kutatók elől. Ismeretlen körülmények között külföldre került és az 1970-es években Londonban ismét elárverezték. Francia vevője később továbbadta egy Párizsban élő magyarnak, aki 1986-ban hazautazott vele, hogy hitelesítés végett bemutassa a Magyar Nemzeti Galéria bírálati csoportjának. A kép ezt követően visszakerült Párizsba, ahol rövidesen ellopták, majd több mint egy évtizeden keresztül szerepelt az Interpol körözési listáján, míg ismét előkerült, így egykori tulajdonosa újra megvásárolhatta. 2007 és 2008 fordulóján pedig végre a hazai nagyközönség is gyönyörködhetett benne, amikor bemutatták Vaszary minden addiginál nagyszabásúbb, budapesti gyűjteményes kiállításán.

A festmény Vaszary első jelentős művészi korszakának egyik tagadhatatlan főműve. Igazi szeceszziós gyöngyszem, amely még bizonyosan tartogat meglepetéseket, mind születésének körülményeivel, mind pedig későbbi történetével kapcsolatban.

Rum Attila

